

VAI TRÒ TÍN DỤNG NGÂN HÀNG ĐỐI VỚI VIỆC PHÁT TRIỂN KINH TẾ TƯ NHÂN TẠI TP.HỒ CHÍ MINH

(Tiếp theo kỳ số 12)

ThS. Nguyễn Văn Phúc*

Những nguyên nhân cơ bản của sự hạn chế trong hoạt động tín dụng đối với phát triển kinh tế tư nhân trên địa bàn TP. HCM thời gian qua:

① Chính sách vĩ mô chưa đồng bộ, chưa đầy đủ. Trong những năm qua, mặc dù Quốc hội, chính phủ đã ban hành một số luật liên quan đến sự tồn tại, đầu tư và phát triển của kinh tế tư nhân như: Luật doanh nghiệp tư nhân, luật công ty (1990), luật khuyến khích đầu tư trong nước (1994), luật doanh nghiệp (2000). Như vậy các pháp nhân kinh doanh ở Việt Nam được chi phối, điều chỉnh bằng nhiều bộ luật, điều này sẽ tạo ra sự khác biệt về chính sách cho từng loại doanh nghiệp thuộc các thành phần kinh tế khác nhau, từ đó sẽ không thể hiện được sự bình đẳng trước pháp luật của các chủ sở hữu không tạo ra được một mặt bằng pháp lý chung cho các thành phần kinh tế trong nền kinh tế quốc dân. Mới đây Nhà nước đã ban hành luật doanh nghiệp chung cho các thành phần kinh tế, nhưng trong các chính sách cụ thể vẫn có các ưu đãi nhất định cho các doanh nghiệp Nhà nước, từ đó vẫn tạo ra sự bất bình đẳng giữa các thành phần kinh tế, tạo ra sự phân biệt đối xử của các cơ quan quản lý, các tổ chức tài chính, ngân hàng giữa các thành phần kinh tế và gây rất nhiều khó khăn trong sự phát triển của kinh tế tư nhân trong phạm vi cả nước cũng như tại TP.HCM.

② Khả năng tài chính của kinh tế tư nhân còn yếu, trình độ quản lý chưa cao. Kinh tế tư nhân Việt Nam nói chung, cũng như kinh tế

tư nhân tại TP.HCM nói riêng còn yếu kém về nhiều phương diện, nhất là khả năng về mặt tài chính. Do mới được hình thành và phát triển hơn 15 năm nên quy mô còn quá nhỏ, khả năng mở rộng sản xuất kinh doanh trong nước cũng như ra bên ngoài còn nhiều hạn chế không đáp ứng nhu cầu phát triển, theo tài liệu điều tra mới đây hiện có tới 80% doanh nghiệp, công ty tư nhân có số vốn dưới 5 tỷ VND và hoạt động mang tính chất gia đình, về lao động số doanh nghiệp, công ty có dưới 50 lao động cũng chiếm tới hơn 80% trong tổng số các doanh nghiệp, công ty tư nhân. Mặt khác trình độ quản lý của kinh tế tư nhân nói chung và kinh tế tư nhân tại TP.HCM nói riêng còn thấp, dẫn tới hiệu quả sản xuất kinh doanh chưa cao, gây thất thoát tài sản, làm giảm uy tín của kinh tế tư nhân trên thị trường và các cơ quan quản lý cũng như các tổ chức tài chính. Chính vì vậy mà mối quan hệ giữa các tổ chức tài chính, ngân hàng với kinh tế tư nhân trở nên căng thẳng, khó tiếp cận được với nhau, hoặc các tổ chức tài chính tìm cách “chạy trốn” mỗi khi doanh nghiệp tư nhân “gõ cửa” các tổ chức tín dụng.

③ Xã hội chưa nhận thức đầy đủ về kinh tế tư nhân. Kinh tế tư nhân được hình thành trong điều kiện mà xã hội chưa nhận thức đầy đủ về nó, một số vấn đề quan trọng còn dừng ở quan điểm mà chưa làm rõ và cụ thể để tạo sự thống nhất cao trong chỉ đạo, thực hiện, cho nên các chính sách đối với sự phát triển kinh tế tư nhân chưa được rõ ràng, cụ thể, quá trình thực hiện

phát triển kinh tế tư nhân còn gặp nhiều lúng túng. Mặt khác, kinh tế tư nhân được hình thành từ một đất nước có nền kinh tế kém phát triển và có xuất phát điểm còn thấp, sự phát triển của kinh tế tư nhân mới chỉ là bước đầu, quy mô còn nhỏ, công nghệ kỹ thuật lạc hậu, trình độ quản lý còn yếu kém,... Trong quá trình hình thành và phát triển của kinh tế tư nhân gặp không ít những cản trở, đặc biệt là những tư duy bảo thủ của không ít những nhà lãnh đạo, cơ quan quản lý Nhà nước đối với kinh tế tư nhân. Chính vì vậy, kinh tế tư nhân đã không thể phát huy hết khả năng nội sinh đầy tiềm tàng của nó trong quá trình tạo dựng kinh tế thị trường định hướng XHCN theo đúng đường lối của Đảng đã đề ra.

Để nâng cao vai trò tín dụng ngân hàng đối với kinh tế tư nhân trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh góp phần thực hiện thắng lợi định hướng phát triển kinh tế tư nhân đến năm 2010 cần có giải pháp sau:

1. Giải pháp về mặt pháp lý.

Trước hết thúc đẩy quá trình thực hiện luật doanh nghiệp, đẩy mạnh việc rà soát, bãi bỏ các văn bản pháp luật có nội dung trái với luật doanh nghiệp. Vì hiện nay quá trình thực hiện luật Doanh nghiệp đang nảy sinh những vấn đề vướng mắc do sự thiếu đồng bộ của các văn bản pháp luật. Tích cực củng cố khâu đăng ký kinh doanh, giảm bớt thủ tục giấy tờ phiền hà cho các doanh nghiệp khi đăng ký kinh doanh, củng cố bộ máy đăng ký

Đại học Ngân hàng TP.HCM (*)

kinh doanh đảm bảo thực hiện tốt các chức năng theo luật định, xây dựng và ban hành sớm các quy định về xử phạt trong và sau khi đăng ký kinh doanh nhằm đảo bảo môi trường kinh doanh lành mạnh. Hiện tại ngoài Luật doanh nghiệp còn có nhiều luật chi phối các loại hình doanh nghiệp như là luật doanh nghiệp Nhà nước, luật đầu tư nước ngoài, luật hợp tác xã, chính vì vậy mà đã tạo cơ hội cho các cơ quan quản lý làm khó các doanh nghiệp, do vậy cần sớm thống nhất việc áp dụng luật doanh nghiệp nhằm thống nhất quản lý và tạo điều kiện cho doanh nghiệp hoạt động bình đẳng.

2. Nâng cao hơn nữa hiệu quả quản lý Nhà nước đối với kinh tế tư nhân.

Như đã phân tích ở trên, một trong những nguyên nhân dẫn đến những tồn tại của kinh tế tư nhân trên địa bàn TP.HCM là sự buông lỏng quản lý của Nhà nước trong suốt quá trình từ khi thành lập đến quá trình hoạt động của kinh tế tư nhân. Vì vậy, để nâng cao hiệu quả quản lý của Nhà nước đối với kinh tế tư nhân nói chung và trên địa bàn TP.HCM nói riêng, trong thời gian tới cần quản lý kinh tế tư nhân trên các nội dung cơ bản sau:

- Quản lý kinh tế tư nhân phải dựa trên cơ sở pháp luật, thông qua các công cụ kinh tế, tránh sử dụng biện pháp hành chính mệnh lệnh.

- Việc quản lý của Nhà nước phải đảm bảo cho các quy luật kinh tế vận hành một cách bình thường, nhằm tạo môi trường hoạt động kinh doanh lành mạnh cho các doanh nghiệp.

- Mọi loại hình doanh nghiệp được quản lý bình đẳng trên cơ sở quy định của pháp luật, có chế độ thưởng, phạt nghiêm minh.

- Xây dựng chế độ bắt buộc việc cung cấp thông tin đối với doanh nghiệp trong đó tích cực trong kinh tế tư nhân nhằm đảm bảo việc quản lý của Nhà nước có hệ thống và hiệu quả.

3. Xây dựng chính sách tín dụng hợp lý để tăng cường vai trò của tín dụng nhằm khuyến khích phát triển kinh tế tư nhân.

Ngoài việc đảm bảo về mặt bình đẳng trước pháp luật, thì Nhà nước cần phải đảm bảo bình đẳng trong cạnh tranh giữa các thành phần kinh tế thông qua các chính sách kinh tế của mình, trong đó có chính sách tín dụng. Qua thực tiễn của hoạt động kinh tế tư nhân đã được phân tích ở trên, kinh tế tư nhân khi tham gia vào các hoạt động sản xuất kinh doanh họ phải đối mặt với sự cạnh tranh rất khốc liệt của thị trường. Vì vậy, việc đảm bảo bình đẳng trong cạnh tranh giữa các thành phần kinh tế trong đó có kinh tế tư nhân là cần thiết, tất yếu khách quan. Tuy nhiên một trong những cản trở, khó khăn lớn nhất đối với kinh tế tư nhân là thiếu vốn sản xuất kinh doanh trầm trọng, nhất là vốn trung dài hạn để đầu tư ban đầu và chuyển dịch cơ sở, cơ cấu sản xuất kinh doanh, đầu tư đổi mới trang thiết bị công nghệ hiện đại nhằm nâng cao năng lực cạnh tranh của các doanh nghiệp tư nhân. Vấn đề khó khăn nhất để đến được nguồn vốn tín dụng ngân hàng đối với kinh tế tư nhân đó chính là vấn đề làm thế nào để tiếp cận được với các ngân hàng thương mại trên địa bàn, nguyên nhân chính của khó khăn này là tư duy phân biệt đối xử của các ngân hàng thương mại và thỏa mãn yêu cầu thế chấp và các thủ tục cấp tín dụng còn quá nhiều khê của ngân hàng thương mại. Về mặt nguyên tắc mức cho

vay của các NHTM phụ thuộc vào tổng mức đầu tư dự án, hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp, nhưng trên thực tế mức cho vay đối với các doanh nghiệp tư nhân lại phụ thuộc vào giá trị tài sản thế chấp và luôn có mức vay thấp hơn đối với kinh tế Nhà nước, thường thì tài sản thế chấp của kinh tế tư nhân có giá trị thấp và các khoản vay không đáp ứng được nhu cầu vốn sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp. Ngoài ra, còn một số các nguồn vốn ưu đãi khác phần lớn được dành cho doanh nghiệp Nhà nước. Để cải thiện tình hình trên và góp phần vào việc nâng cao vai trò của tín dụng ngân hàng đối với kinh tế tư nhân xin kiến nghị các giải pháp sau:

- Cần xây dựng một chính sách tín dụng bình đẳng, thông thoáng cho mọi thành phần kinh tế trong nền kinh tế quốc dân.

- Rà soát lại cơ chế cầm cố, thế chấp, thủ tục cấp tín dụng trên cơ sở đó xây dựng cơ chế hợp lý về cầm cố, thế chấp và thủ tục cấp tín dụng tại các NHTM, như thủ tục thế chấp tài sản, thủ tục thẩm định dự án vay,... để đảm bảo thời gian không bị chậm trễ làm mất cơ hội kinh doanh, cơ hội đầu tư của các doanh nghiệp.

4. Nâng cao chất lượng hoạt động tín dụng của các Ngân hàng thương mại trên địa bàn.

Vai trò của tín dụng đối với phát triển kinh tế tư nhân phụ thuộc vào chất lượng hoạt động của các NHTM. Vì vậy, các NHTM cần phải không ngừng nâng cao chất lượng hoạt động của mình trên mọi phương diện nhất là công tác tín dụng hiện vẫn đang là một trong những hoạt động chiếm tỷ trọng lớn của các ngân hàng thương mại trên cả nước nói chung và tại TP.HCM nói riêng. Để nâng cao

chất lượng hoạt động của các NHTM tại TP.HCM xin đề xuất một số giải pháp sau:

- Các NHTM cần tìm kiếm các khả năng cho vay an toàn, thực hiện sự liên kết chặt chẽ giữa ba bên: Nhà cung cấp – Doanh nghiệp – Ngân hàng để cùng với doanh nghiệp tìm những dự án có hiệu quả nhằm phòng ngừa và giảm thiểu những rủi ro trong hoạt động tín dụng, xây dựng những quy định cho vay phù hợp các doanh nghiệp thuộc kinh tế tư nhân, xác định thời hạn cho vay phải sát với yêu cầu của sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp.

- Đa dạng hóa các hình thức cho vay nhằm tăng thêm sự lựa chọn và khả năng tiếp cận của các doanh nghiệp tư nhân đối với tín dụng ngân hàng. Qua phân tích vai trò tín dụng đối với sự phát triển của kinh tế tư nhân có thể thấy các NHTM đã đa dạng hóa các hình thức tín dụng, trong đó hình thức cho thuê tài chính là một trong những hình thức đang được các doanh nghiệp tư nhân sử dụng phổ biến và được xem như là hướng đi thực sự hữu hiệu cho các doanh nghiệp thuộc kinh tế tư nhân trên địa bàn TP.HCM trong điều kiện yếu kém về năng lực tài chính và công nghệ, bằng dịch vụ thuê tài chính kinh tế tư nhân có cơ hội gia tăng và nâng cao năng lực sản xuất kinh doanh, không bị đọng vốn vào tài sản cố định thông qua các nghiệp vụ: bán, tái thuê lại, chuyển nguồn tài sản cố định thành tài sản lưu động hay chuyển dịch vốn đầu tư cho các dự án khác có hiệu quả hơn trong khi vẫn duy trì được hoạt động hiện hành của doanh nghiệp. Mặc dù cho thuê tài chính cũng bị ràng buộc bởi những thủ tục nhất định nhưng không bị ràng buộc bởi

việc thế chấp tài sản, nên cho thuê tài chính luôn là hình thức tín dụng giúp kinh tế tư nhân sử dụng vốn linh hoạt và có hiệu quả, đáp ứng được phần lớn nhu cầu về vốn trung dài hạn của kinh tế tư nhân trong tình hình hiện nay trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh. Để cho thuê tài chính được mở rộng và nâng cao được hiệu quả của nó, cần thực hiện các biện pháp sau:

+ Tăng cường và thiết lập hệ thống cung cấp thông tin nhằm cung cấp đầy đủ thông tin đối với các doanh nghiệp.

+ Cung cấp các dịch vụ tư vấn về các điều khoản của hợp đồng thuê tài chính, để các doanh nghiệp lựa chọn nhà cung cấp, lựa chọn công nghệ theo đúng yêu cầu.

+ Đa dạng hóa các hình thức thuê tài chính, đơn giản các thủ tục cho thuê, sử dụng và thanh lý khi kết thúc hợp đồng.

+ Không ngừng nâng cao trình độ quản lý và trình độ nghiệp vụ của cán bộ ngân hàng, bởi chính sự yếu kém trong quản lý và nghiệp vụ của cán bộ ngân hàng dẫn đến sự lúng túng trong xử lý quá trình cung cấp tín dụng và như vậy mà cán bộ ngân hàng thường né tránh sự tiếp cận của kinh tế tư nhân.

5. Những biện pháp đối với kinh tế tư nhân.

Để nâng cao vai trò của tín dụng đối với phát triển kinh tế tư nhân tại TP.HCM một mặt phải đưa ra được hành lang pháp lý, cơ chế phù hợp, các Ngân hàng thương mại phải tìm mọi biện pháp nâng cao chất lượng hoạt động nói chung và công tác tín dụng nói riêng mà đòi hỏi khu vực kinh tế tư nhân phải có các biện pháp tháo gỡ các vướng mắc, rào cản nhằm tiếp cận với các

nguồn vốn tín dụng từ các NHTM trên địa bàn. Để thực hiện điều này theo tôi cần có các giải pháp sau:

- Kinh tế tư nhân nói chung và các doanh nghiệp tư nhân nói riêng cần từng bước tạo dựng uy tín đối với các tổ chức tín dụng nói chung và NHTM nói riêng bằng năng lực kinh doanh và hiệu quả của việc sử dụng vốn, như: Nâng cao năng lực quản trị và điều hành doanh nghiệp, thực hiện đúng và minh bạch các chế độ về tài chính kế toán, hoạt động sản xuất kinh doanh theo đúng pháp luật quy định, thực sự đổi mới từ nhận thức đến việc làm cụ thể trên mọi lãnh vực để khẳng định uy tín của kinh tế tư nhân đối với các NHTM, một mặt giúp cho kinh tế tư nhân dễ dàng trong việc tiếp cận với ngân hàng mà còn là điều kiện để kinh tế tư nhân tồn tại và phát triển một cách bền vững.

- Các doanh nghiệp kinh tế tư nhân cần xây dựng đề án đầu tư, chiến lược kinh doanh phù hợp với năng lực quản lý, vốn, công nghệ và con người nhất là trong tình hình hội nhập như hiện nay, phải có kế hoạch, lộ trình bổ sung tăng nguồn vốn chủ sở của doanh nghiệp bằng nhiều hình thức, xây dựng văn hóa doanh nghiệp mang bản sắc riêng trên cơ sở các chuẩn mực quốc gia và quốc tế, chủ động tiếp cận và tìm hiểu các dịch vụ của các NHTM, trên cơ sở đó tận dụng cơ hội, tranh thủ sự hỗ trợ, giúp đỡ của các sở, ban ngành của thành phố, mở rộng hoạt động nghiên cứu thị trường và marketing để từng bước vượt hoạt động sản xuất kinh doanh ra các thị trường bên ngoài.

- Từng bước nâng cao trình độ quản lý đối với các doanh nghiệp kinh tế tư nhân nhất là đội ngũ cán bộ lãnh đạo và cần có sự hỗ trợ lớn của Nhà nước nói chung và thành phố Hồ Chí Minh nói riêng ■